

Rauha – Euroopan unionin unohdettu tarkoitus

Kysymys Sarajevosta: voisiko Euroopan unioni löytää Balkanilta uudelleen alkuperäisen tarkoituksensa?

EU:n uusi perustuslaki on äänestetty kumoon useassa jäsenmaassa. Ilmeistä on, että ranskalaisten tai hollantilaisien EI-äänivyöry ei kohdistunut ehdotetun perustuslain sisältöön, vaan enemmänkin instituutioon nimeltä Euroopan unioni.

Kansalaiset mieltävät unionin todellisuudesta vieraantuneiden byrokraattien johtamaksi ylikansalliseksi ja etäiseksi masiinaksi. Tavallinen kaduntallaaja näkee unionista euroeliitin hulppeat edut ja kurkunkäyryyttä mittaavat direktiivit.

Kieltämättä EU:ssa riittää korjattavaa. Byrokraattien ja europoliitikkojen on käärittävä hihat ja hankittava kovalta työllä ja nöyryydellä unionin uskottavuus takaisin. Tavalla tai toisella EU:n on tultava lähemmäksi tavallista ihmistä. Ironista kyllä, perustuslaki olisi ehkä ollut askel siihen suuntaan.

Perustuslain äänestystuloksien näyttämä vahva EU-vastaisuus on ajanut EU:n kriisiin. Miten kehittää unionia, jos kansalaisten tukea yhteiselle projektille ei tunnu löytyvän edes EU:n ydinmaissa?

PITÄISIKÖ EU hylätä epäonnistuneena?

Sitä en usko. Itse asiassa EU on onnistunut tavoitteissaan loistavasti. Alun perin unioni synnytettiin 1950-luvulla takaamaan pysyvä rauha ja vakaus Eurooppaan. Tässä tavoitteessa unioni on onnistunut ehkä paremmin kuin kukaan osasi odottaa. Rauha ja vakaa demokratia läntisen Euroopan maissa on niin itsestään selvä asia, ettei sitä enää kukaan osaa pitää erityisenä saavutuksena. Tavoitteina rauha ja vakaus tuntuvat kaukaisilta.

Olisiko siinä paremmin voinut onnistua?

EU:n sisäinen kriisi ja kansalaisten epäluottamus on osaltaan vaikuttanut Euroopan unionin laajentumiskeskusteluun. Kun unionin kannatus jäsenmaissa on vaakalaudalla, laajentuminen tuntuu vaikealta. Kieltämättä laajentumiseen liittyy monia vaikeita kysymyksiä.

Kuitenkin juuri laajentumalla EU:lle tarjoutuisi mahdollisuus palata juurilleen - rauhan takuumieheksi. Käännettään katse Balkanille.

EU JA TOIVE EU-jäsenyydestä lienee ainoa voima, joka Balkanilla voi saada maiden moninaiset keskenään riitelevät kansanryhmät ruotuun kehittämään yhteiskuntaansa eurooppalaisen demokratian suuntaan. Esimerkiksi täällä Bosniassa ollaan monissa asioissa edelleen kymmenen vuotta sitten päättyneen sodan asemassa. Vakaasta rauhan tilasta ei voida puhua.

Pari vuotta sitten EU antoi 16 kohdan listan laeista, joita Bosnian valtion on säädettävä ennen kuin jäsenyysprosessi voidaan aloittaa. Bosniassa laitettiin hihat heilumaan. Kohdista enää kaksi vaikeinta on täyttämättä. Pelkkä etäinen mahdollisuus EU-jäsenyysneuvotteluihin on johtanut päättäjien ryhdistäytymiseen ennen näkemättömällä nopeudella.

EU:n mahdollisuus pysyvän vakauden luojana Balkanin alueella on todellinen ja kaikkien tiedossa. Voisiko EU tällaisen laajentumisprosessin kautta osoittaa myös nykyisten jäsenmaiden EU-skeptikoille, että unionilla on kurkunkäyryksien mittaamista suurempi ja syvällisempi merkitys Euroopassa? Voisiko laajentumisen kautta EU:lle löytyä yllättäen uudelleen sen alkuperäinen legimitaation lähde - rauha ja vakaus?

Takaperoisen Balkanin liittäminen EU:n jäseneksi kieltämättä maksaisi EU:lle roimasti. Toisaalta 90-luvun konfliktit alueella ovat maksaneet Euroopalle eri muodoissa moninkertaisia summia. Voidaan myös kysyä, mikä hinta on liian korkea vakaasta rauhan tilasta Euroopassa.

Me suomalaiset voimme olla ylpeitä EU-laajentumisesta vastaavan komissarin Olli Rehnin rohkeista kannanotoista laajenemisprosessin puolesta. Rehn lieinee muistanut EU:n perimmäisen tarkoituksen. Pidetään mekin se mielessä.

Pilvi Torsti

Kirjoittaja on helsinkiläinen poliittisen historian tohtori, joka työskentelee tutkijana ja toimittajana.